

T.C. ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

T.C. ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
**İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ
BAŞKANLIĞI**

Taksonomi Çerçeve Dokümanı

İçindekiler

1. Taksonomi.....	1
2. AB Taksonomisi.....	5
3. AB Taksonomisi ve Sürdürülebilirlik Raporlamaları.....	8
4. Türkiye'nin İklim Değişikliği ile Mücadelesi.....	11
5. Ülkemizde Yürütülen Taksonomi Hazırlık Faaliyetleri.....	14
5.1. Taksonomi İlişkin İş birliği Süreçleri ve Projeler.....	15
5.1.1. “Türkiye’de Raporlama Kılavuzlarının Hazırlanması ve Yeşil Taksonominin Potansiyel Kullanıcılarının ve Faydalanıcıların Belirlenmesi” Projesi.....	15
5.1.2. Yeşil Sınıflandırma Bağlamında Türkiye’nin Politika ve Hukuk Öncelikleri.....	16
5.2. Taksonomi Teknik Uzman Grubu.....	16
5.3. Taksonomi Hazırlık Takvimi.....	19

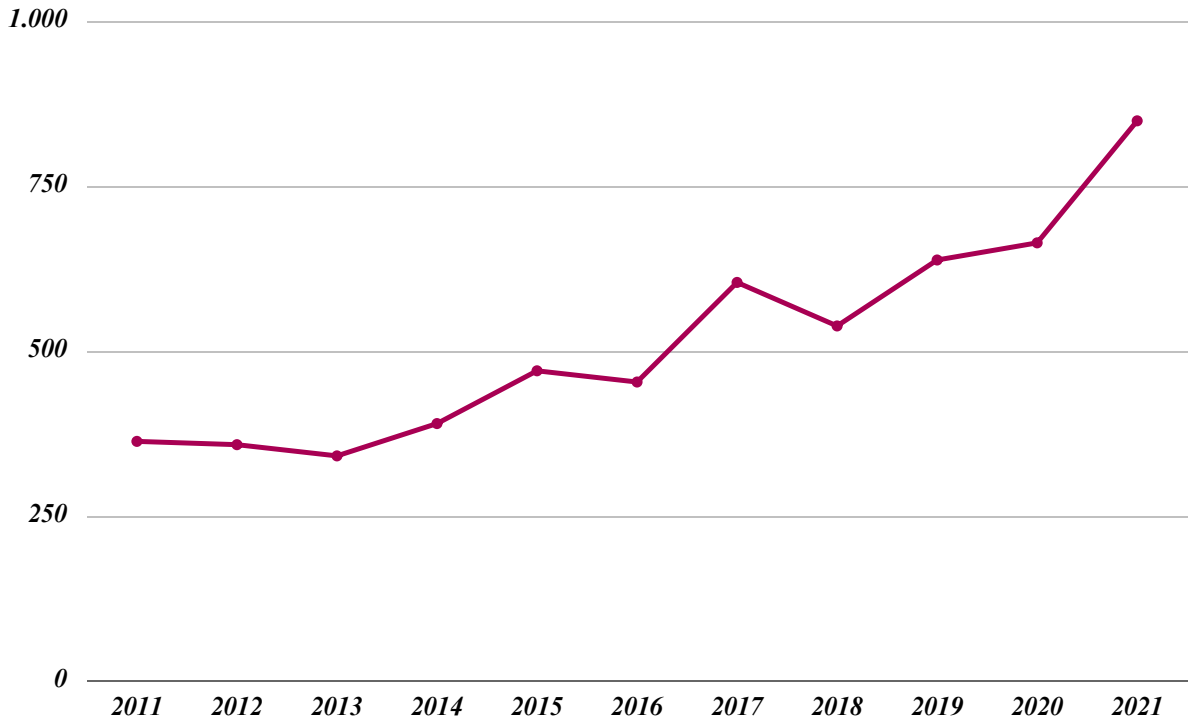
Taksonomi

1. Taksonomi

Dünyadaki hızlı nüfus artışına paralel olarak şehirleşme ve sanayileşme ile birlikte artan ticaret ve üretim imkânlarına bağlı olarak doğal kaynakların plansız ve dengesiz kullanımı önemli çevresel sorunlarla karşı karşıya kalmamıza sebep olmuştur. İklim değişikliği, dünyamızın iklim sisteminde insan faaliyetleri sonucu açığa çıkan sera gazı emisyonlarının atmosferde birikmesi sonucunda ortaya çıkan değişimleri tanımlamaktadır.

İklim değişikliğinin insan yaşamını olumsuz yönde etkiliyor olmasının yanı sıra yarattığı fiziksel etkilerin olumsuz ekonomik sonuçlara yol açması ve finansal piyasalarda istikrarsızlık yaratma riski de kritik öneme sahiptir. Zira iklim değişikliğinin yol açtığı, şiddetleri ve gerçekleşme sıklıkları her yıl artış gösteren kasırga, kuraklık, orman yangınları, sel ve taşkınlar gibi doğal felaketler küresel çapta milyarlarca dolarlık ekonomik zarara sebep olmaktadır. Bu bağlamda, iklim krizinin ülke ekonomileri için taşıdığı riskler ve tehditler, devletlerin maliye ve finans otoritelerinin, merkez bankalarının ve bankacılık ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösteren finans kurumlarının ve portföy yöneticilerinin giderek önemsendiği bir konu haline gelmiştir.

Yıllara Göre Küresel İklim Finansmanı (USD milyar)

Şekil 1: Yıllara Göre Küresel İklim Finansmanı (Kaynak: <https://www.climatepolicyinitiative.org>)

Şekil 1.'de görüldüğü üzere 2011 yılında 364 milyar ABD doları seviyelerinde olan küresel iklim finansmanı 2021 yılına gelindiğinde 850 milyar ABD dolarına ulaşarak 10 yılda yaklaşık 2,3 kat artış kaydetmiştir.

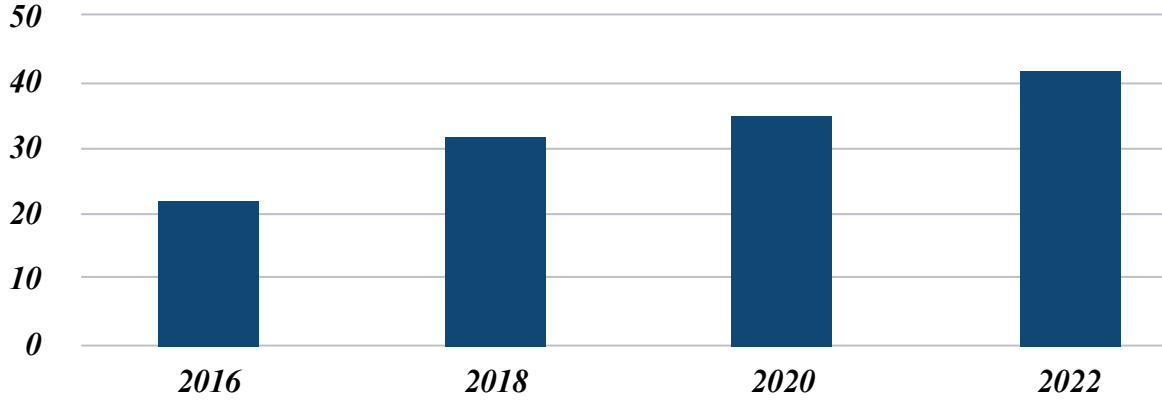
İklim değışikliğı, finansal piyasalar için iki temel risk barındırmaktadır. İlkın, aşırı hava olayları veya daha yavaş gelişen doğa olaylarının getirdiğı fiziksel riskleri içermektedir. İkinci olarak düşük karbon ekonomisine geçiş sürecinde iklim politikası, teknoloji ve tüketici veya pazar duyarlılığındaki değışikliklerin yatırımların karlılığını etkilemesi sonucu oluşur; bu risklere geçiş riskleri adı verilir.

İklim kırılganlığı ve söz konusu kırılganlıklarla mücadele kapasitesi ülkeden ülkeye değışebilmekle birlikte iklim değışikliğınin tüm dünya ülkelerini ilgilendiren bir durum olduğu aşıkardır. Bu nedenle, merkez bankaları ve finansal düzenleyiciler, iklim değışikliğınin finansal istikrar üzerindeki etkilerini giderek daha fazla göz önünde bulundurmaktadır. Ayrıca finansal sektör oyuncuları çeşitli sürdürülebilirlik temalı mali enstrümanlarla iklim değışikliğıne bağı riskleri bertaraf etme gayretindedir. Bunlara ek olarak, bütün paydaşlarıyla finans sektörü, azaltım ve uyum yatırımları için gerekli fonları yatırımlarla buluşturarak yeşil dönüşüm sürecinde önemli bir rol üstlenmiştir.

Birçok finans piyasası oyuncusunun çevresel ve sosyal konulara duyarlı hale gelmesiyle son yıllarda ESG (Çevresel, Sosyal ve Kurumsal Yönetişim-Environmental, Social, and Corporate Governance) yatırımlarına olan ilgi artmaktadır. Örneğın, portföy yönetimi şirketi Capital Group tarafından 2022 yılında yapılan bir araştırmaya göre, yatırımcıların yüzde 89'u ESG konularını yatırım yaklaşımlarının bir parçası olarak görmektedir. Öte yandan, Avrupalı yatırımcıların yüzde 31'i ve Kuzey Amerika'daki yatırımcıların yüzde 18'i, ESG'nin yatırım yaklaşımlarının odağında olduğunu söylemektedir.

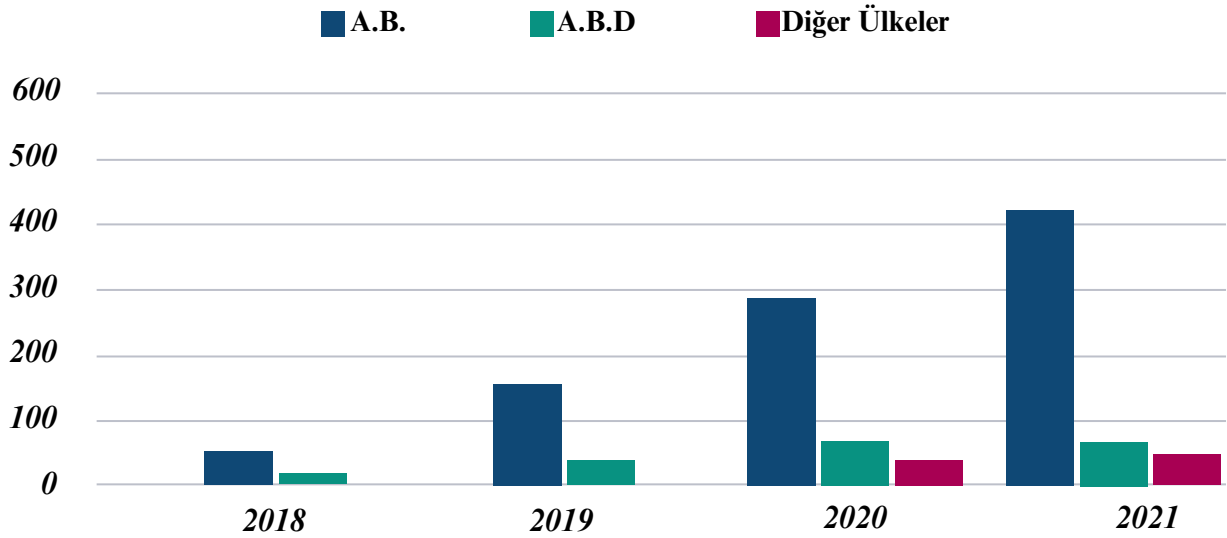
Bloomberg Intelligence tarafından hazırlanan bir rapora göre mevcut büyüme hızlarında, ESG varlıklarının, 2024 yılına kadar küresel olarak yönetilen tüm varlıkların yarısını oluşturacağı düşünölmekte ve küresel ESG varlıklarının 2025'te 50 trilyon ABD dolarını aşabileceğı tahmin edilmektedir. Rapora göre ESG varlıkları, 2016'da 22,8 trilyon ABD dolarından, 2018'de 30,6 trilyon ABD doları ve 2020'de 35 trilyon ABD dolarına ulaşarak, toplam küresel varlıkların üçte birini oluşturmuştur.

Toplam ESG Varlıklar (Trilyon \$)

Şekil 2: Toplam ESG Varlıkları (Trilyon ABD Doları) (Kaynak: Bloomberg Intellingence)

Morningstar verilerine göre, ESG yatırım fonlarına 2021 yılında 650 milyar ABD doları net giriş gerçekleşmiştir. ESG finansman akışında en büyük pay Avrupa Birliği'ne (AB) aittir. Avrupa Birliği'ne gerçekleşen net ESG finansman akışı 2021 yılında 527 milyar ABD doları olarak gerçekleşirken, A.B.D.'de bu rakam 69,8 milyar ABD doları, diğer ülkelerdeyse 52,2 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 3: Net ESG Finansman Akışı (Milyar ABD Doları) Kaynak: Morningstar

Küresel ESG varlıklarındaki bu büyümede AB'de yeni sürdürülebilir finans düzenlemelerinin etkisi büyüktür.

Paris Anlaşması'nın ardından AB, iklim değişikliği ile mücadele ve ekonomik büyüme perspektifiyle çeşitli girişimler başlatmıştır. AB, 11 Aralık 2019 tarihinde açıkladığı Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM) ile 2050 yılında ilk iklim-nötr kıta olma hedefini ortaya koymuş ve bu hedefe ulaşmak için yeni bir büyüme stratejisi benimseyerek tüm politikalarını iklim değişikliği ekseninde yeniden şekillendireceğini belirtmiştir. AB içinde 2005 yılından bu yana Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) uygulanmaktadır. AB Komisyonu, "Fit for 55" dahilinde, ETS kapsamında yer alan sektörlerde emisyonların 2005 yılına kıyasla 2030 yılında %62 oranında azaltılmasını hedeflenmektedir.

ETS tavanının sıkılaştırılmasına bağlı olarak emisyon salımı yüksek, enerji-yoğun sektörlerde maliyet artışları ile karşılaşacak firmaların rekabetçiliğini korumak üzere AB tarafından dünyada Sınırda Karbon Düzenlemesi Mekanizması (SKDM) kurulmuştur. Nitekim AB, Avrupa Yeşil Mutabakatı ile belirlediği emisyon azaltım hedeflerine ulaşmak amacıyla ETS uygulamasını güçlendirecek mevzuat güncellemelerini yapmaktadır. Diğer yandan, söz konusu gelişmeleri tamamlar mahiyette, 21 Nisan 2021 tarihinde Avrupa Komisyonu Sürdürülebilir Finans Paketini yayımlamıştır. Paket, AB sürdürülebilir finans çerçevesinin temellerini geliştirmeye ve güçlendirmeye yönelik önlemler içermektedir.

Söz konusu Paket, sürdürülebilir finans çerçevesinin uygulamasını kolaylaştırmayı ve böylece Avrupa Yeşil Mutabakatı hedeflerine etkin bir şekilde katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Bu minvalde Komisyon zellikle, AB Taksonomisi ve evresel, Sosyal ve Yönetişim (ESG) raporlamasında piyasada şeffaflığı artıracak yeni kurallar önermektedir.

AB'nin sürdürülebilir finans alanındaki en temel düzenlemeleri:

- AB Taksonomisi (The EU Taxonomy)
- Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (Corporate Sustainability Reporting Directive)
- Sürdürülebilir Finans Raporlama Direktifi (Sustainable Finance Disclosure Regulation) olarak özetlenebilir.

İlgili düzenlemelerin içeriği birbiri ile yakından bağlantılı olup AB tarafından yapılan bu düzenlemelerin finans piyasası faaliyetlerinin Paris Anlaşması gibi üst düzey politika taahhütleriyle tutarlı olmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

The image shows the European Union flag, which is a blue field with twelve yellow stars arranged in a circle. The flag is waving on a white flagpole against a bright blue sky with scattered white clouds. The text 'AB Taksonomisi' is overlaid in the center of the flag.

AB Taksonomisi

2. AB Taksonomisi

AYM kapsamında sürdürülebilir teknoloji ve yatırımların desteklenmesi ve ticari aktörlerin yeşil ve sürdürülebilir iş modellerine geçiş yapmasının önemi vurgulanmıştır. Ancak sürdürülebilirliğe konu faaliyetlerin, projelerin ve uygulamaların kapsam ve sınırları konusunda genel kabul görmüş bir tanımın bulunmaması, hangi yatırımların sürdürülebilir olarak nitelendirileceği sorusunu ortaya çıkarmıştır. AB Taksonomi Yönetmeliği bu soruyu yanıtlamak amacıyla belirlenmiş bir sınıflandırma sistemi olarak ortaya çıkmıştır. Taksonomiler, hangi yatırımların çevresel hedeflere ulaşılmasına gerçekten katkıda bulunduğunu ve sürdürülebilir olarak kabul edilebileceğini sınıflandırmak için kullanılmaktadır. Böylelikle yatırımcılar için oldukça önemli bir risk olan “yeşile boyama”ya (greenwashing) dair endişelerin azaltılması planlanmaktadır.

AB Taksonomisi'nin altı çevresel hedefi; azaltım, uyum, su ve deniz kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı ve korunması, döngüsel ekonomiye geçiş, kirlilik önleme ve kontrol, biyolojik çeşitliliğin ve ekosistemlerin korunması ve restorasyonudur.

AB Taksonomi Yönetmeliği'nin temelinde sürdürülebilir bir ekonomik faaliyet tanımı yer almaktadır. Bu tanım dört kritere dayanmaktadır:

- Taksonomide listelenen altı çevresel hedeften en az birine katkıda bulunmak,
- Temel insan haklarına ve çalışma standartlarına saygı göstermek
- Diğer hedeflere önemli ölçüde zarar vermemek
- Belirlenen teknik tarama kriterlerine uymak.

Taksonomilerin tamamlanması uzun solukludur ve çok paydaşlı süreçler gerektirmektedir. Diğer taksonomi çalışmaları incelendiğinde, ülkelerin en az birkaç yıl süren bir süreç sonrası taksonomilerinin ilk taslaklarını ortaya koyabildikleri görülmektedir. AB Taksonomisi çerçevesini ortaya koyan tüzük 12 Temmuz 2020'de yürürlüğe girmiştir. Ancak teknik tarama kriterlerini içeren mevzuat tedricen yayımlanmış ve aralıklarla revize edilmiştir. İlgili gelişmelerin kısa bir özeti aşağıda yer almaktadır:

Temmuz 2018: Sürdürülebilir finans konusunda bir Teknik Uzman Grubu (TEG) kurulmuştur.

12 Temmuz 2020: Taksonomi Tüzüğü yürürlüğe girmiştir.

9 Aralık 2021: İklim değişikliğine uyum ve azaltım hedeflerine yönelik sürdürülebilir faaliyetlere ilişkin ikincil mevzuat yayımlanmıştır.

27 Haziran 2023: Aşağıda listelenen faaliyetler için ikincil mevzuat yayımlanmıştır.

- Su ve deniz kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı ve korunması
- Döngüsel ekonomiye geçiş
- Kirlilik önleme ve kontrol
- Biyolojik çeşitliliğin ve ekosistemlerin korunması ve restorasyonu

Şekil 4: Avrupa Birliği Taksonomi Takvimi

1

Temmuz 2018

Teknik Uzman Grubu (TEG) kurulmuştur.

2

22 Haziran 2020

Taksonomi Tüzüğü Avrupa Birliği Resmi Gazetesinde yayımlanmıştır.

3

12 Temmuz 2020

Taksonomi Tüzüğü yürürlüğe girmiştir.

4

9 Aralık 2021

Uyum ve azaltım hedeflerine yönelik sürdürülebilir faaliyetlere ilişkin ikincil mevzuat Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

5

27 Haziran 2023

Diğer faaliyetler için ikincil mevzuat yayımlanmıştır.

AB TAKSONOMİSİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMALARI

3. AB TAKSONOMİSİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMALARI

Son yıllarda yatırımcıların, şirketlerin ESG ile ilgili taahhütlerine ve eylemlerine olan ilgisinin artması finansal olmayan raporlamayı ön plana çıkardı. Yatırımcılar, şirketlerin sürdürülebilirlik raporlarını kullanarak emisyon seviyelerinden insan haklarına, yönetim kurulu çeşitliliğine kadar her şeyi takip eden ölçütlerle yatırım stratejileri oluşturmaktadır. Örneğin, JPES Partners' tarafından 2021 yılında yapılan bir ankete göre, AB'de finansal şirketlerin raporlama yükümlülüklerini düzenleyen Sürdürülebilir Finans Beyan Yönetmeliğinin (SFDR – Sustainable Finance Disclosure Regulation) açıklanması sonrasında, yeşile boyama endişesi taşıyan yatırımcıların ankete katılanlar arasındaki payı %94'ten %76'ya düşmüştür.

SFDR düzenlemesi, AB'nin finansal ürün arz eden finansal şirketleri için çıkarmış olduğu ve sürdürülebilir yatırım ürünleri piyasasında şeffaflığı artırmak, yeşile boyamayı önlemek ve finansal piyasa katılımcıları tarafından öne sürülen sürdürülebilirlik iddiaları etrafındaki şeffaflığı artırmak için çıkarılan bir düzenlemedir. Bu düzenleme, finansal ürünler ve finansal kurumlar için bir raporlama çerçevesi oluşturur. 10 Mart 2021 yılında yürürlüğe giren düzenleme, ESG değerlendirmesi söz konusu olduğunda katılımcıların net açıklama gerekliliklerini ortaya koyar ve AB'deki tüm finansal piyasa katılımcılar (Financial Market Participant-FMP) ve mali danışmanlar (Financial Advisor-FA), AB hissedarları olan FMP'ler ve AB'de pazarlama faaliyeti gösteren finansal katılımcılar için bu açıklama gerekliliklerini geçerli kılar. SFDR, finansal ürünler için açıklama gerekliliklerini, özelliklerine ve sürdürülebilirlik seviyelerine bağlı olarak ayırt eder. AB bu düzenleme ile finansal piyasaların daha sürdürülebilir ve çevresel açıdan duyarlı hale gelmesini amaçlayarak, yatırımcıların sürdürülebilirlikle ilgili bilgilere daha iyi erişmelerini sağlamayı hedeflemektedir.

SFDR finansal ürünlerin arzına ilişkin beyan gerekliliklerini düzenlerken AB'deki şirketlerin sürdürülebilirlik raporlamasını düzenleyen 5 Ocak 2023'te yürürlüğe giren CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive - Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi) mevzuatıdır. CSRD, şirketlerin çevresel ve sosyal etki faaliyetleri hakkında düzenli raporlar yayınlamalarını zorunlu kılmaktadır. Bu direktif, finansal olmayan veri raporlamasını standart hale getirmek amacıyla Avrupa genelinde yaklaşık 50.000 şirketi etkileyerek sürdürülebilirlik raporlamasının kapsamını genişletmektedir. Önceden geçerli olan Finansal Olmayan Raporlama Direktifi (NFRD) yerine, 2022'de yayımlanan CSRD üç ana şirket grubu için geçerlidir. Bunlar,

- AB'deki tüm büyük şirketler,
- AB tarafından düzenlenen pazarlarda işlem gören küçük ve orta ölçekli işletmeler,
- AB'de önemli işi olan AB dışı şirketlerdir.

Büyük AB şirketleri, ister kamu ister özel kuruluş olsun, CSRD'ye uymak zorundadır. Büyük şirketler, aşağıda listelenen kriterlerden en az ikisini karşılayan işletmeler olarak tanımlanmıştır:

1. 250'den fazla çalışanı bulunan şirketler
2. 40 milyon Euro'nun üzerinde net cirosu olan şirketler
3. Bilanço toplamı 20 milyon €'dan fazla olan şirketler

Bu şirketlerin 2024 mali yılı (halihazırda NFRD'ye tabiyse) veya 2025 mali yılı (halihazırda NFRD'ye tabi değilse) için raporlamaya başlaması gerekecektir.

Menkul kıymetleri AB'de düzenlenmiş bir piyasada işlem gören ancak yukarıdaki tanım uyarınca “büyük” şirket olarak nitelendirilmeyen şirketler de CSRD'ye uymak zorundadır. Bu kapsamda, aşağıdaki listelenen üç kriterden en az ikisine uyan şirketler CSRD'ye tabidir;

1. Bilanço toplamı 350.000 € üzerinde olan şirketler
2. Net cirosu 700.000 € üzerinde olan şirketler
3. 10 veya daha fazla çalışanı bulunan şirketler

CSRD, AB içinde ticari faaliyetlerde bulunan diğer ülke şirketlerine de uygulanabilecektir. AB pazarında önemli faaliyeti olan (AB'de konsolide düzeyde net cirosu 150 milyon Euro'nun üzerinde) ve en az bir yan kuruluşu (büyük veya halka açık) veya şubesi (net cirosu 40 milyon Euro'nun üzerinde) olan Avrupalı olmayan şirketlerin de AB'de nihai üçüncü ülke taahhüdünün konsolide seviyesinde bir sürdürülebilirlik raporu hazırlamaları gerekmektedir.

AB Taksonomisi, CSRD kapsamındaki tüm şirketleri ve SFDR kapsamındaki tüm finansal piyasa katılımcılarını kapsamaktadır. Şirketlerin AB Taksonomisi ile uyumlu olarak cirolarının, sermaye harcamalarının ve operasyonel harcamalarının yüzdesini raporlamaları gerekecektir. Ayrıca portföy yöneticilerinin de portföylerinin AB Taksonomisi ile uyumlu faaliyetlere olan yatırımlarının yüzdesini bildirmeleri gerekecektir. Böylece şirketler ve finansal kuruluşlar, taksonomiye ne ölçüde uyumlu olduklarını açıklayacaktır.

Özetle, AB Taksonomisi, sürdürülebilir faaliyetler için sınıflandırma çerçevesini sağlarken, CSRD sürdürülebilirlik raporlamasını düzenlemekte ve SFDR ise finansal ürünlerin satışı için açıklama gerekliliklerini tanımlamaktadır. Bu düzenlemeler, sermaye talep eden şirketlerden bu şirketlere fon sağlayan yatırımcıları ve ilgili değer zincirlerindeki tüm oyuncularını etkilemektedir.

TÜRKİYE'NİN İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İLE MÜCADELESİ

4. TÜRKİYE’NİN İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İLE MÜCADELESİ

İklim değışikliğı ile mücadelede ölkemizde ulusal ve uluslararası düzeyde kararlı adımlar atılmaktadır. Paris İklim Anlaşması kapsamında güncellenmiş Birinci Ulusal Katkı Beyanı (NDC) bildirimi ile 2012 yılının baz yıl (referans yılı) olduğu referans senaryoya kıyasla, 2030 yılına kadar sera gazı emisyonunu %41 azaltmayı hedeflemektedir.

Türkiye’nin güncellenmiş Birinci Ulusal Katkı Beyanı’nda enerji sektörü, sanayi sektörü, ulaştırma sektörü, tarım sektörü, bina sektörü, atık sektörü ve arazi kullanımı, arazi kullanım değışikliğı ve ormancılık (AKAKDO) sektörü çalışılmış olup tüm ekonomiyi kapsamaktadır. Güncellenmiş Ulusal Beyan, geniş çaplı azaltım ve uyum eylemlerinin yanı sıra uygulama araçlarına yönelik değerdendirmeleri içermektedir.

Ulusal Katkı Beyanı’nın yanı sıra Türkiye’nin Uzun Dönemli İklim Stratejisi (LTS – Long Term Strategy) çalışmaları yürütölmektedir. LTS, 2053 net-sıfır emisyon hedefi doğrdultusunda düşük emisyonlu ve iklim dirençli kalkınma anlayışı ile hazırlanmaktadır. Ek olarak, belirtilen iklim hedefleri doğrdultusunda her sektöre yönelik başlıca yol gösterici politika belgeleri ve sektörel mevzuatlar ile 2030 yılı için Türkiye’nin öne çıkan emisyon azaltım politikaları dâhil edilmiştir. Bununla birlikte ölkemizin açıkladığı 2053 Net Sıfır Emisyon hedefi ve Ulusal Katkı Beyanı doğrdultusunda; İklim Değışikliğı Ulusal Eylem Planı (2023-2030) hazırlanmaktadır. Söz konusu planın hazırlanmasıyla beraber sektörel dağılım çalışmaları da yürütölecektir. Yerel düzeyde ise birçok şehir ve belediye iklim değışikliğı eylem planı oluşturmuştur ve özellikle iklim değışikliğine uyum konusunda somut adımlar atmaktadır.

İklim değışikliğı ile mücadeleyi desteklemek ve gelecekteki karbon fiyatlandırma politikalarına yönelik altyapıyı oluşturabilmek amacıyla izleme, raporlama ve doğrdulama (İRD) sistemi geliştirmiştir. İlgili mevzuat kapsamında ölkemizin toplam sera gazı emisyonlarının yaklaşık %50’sinden sorumlu olan 700’ü aşkın sanayi tesisinin sera gazı emisyon verilerini 2015 yılından itibaren kayıt altına alınmaktadır. Bahse konu veriler, maliyet verimli azaltım sağlayan ve piyasa temelli bir azaltım karbon fiyatlandırma aracı olan Emisyon Ticaret Sistemi’nin (ETS) uygulama çalışmalarına, tesislerin emisyon verileri ilgili durumu yansıtmaları açısından katkı sağlayacaktır.

Türkiye’de bir ETS kurulması Orta Vadeli Programda (2023-2025) ve Türkiye’nin Yeşil Mutabakat Eylem Planı’nda tanımlanan hedeflerden biridir. Türkiye bir emisyon ticaret sistemi kurulumu için altyapı hazırlıklarını çeşitli politika, proje ve çalışmalar ile desteklemektedir. ETS, iklim değışikliğine sebep olan sera gazı emisyonlara bir üst limit koyarak azaltım hedeflerine ulaşmada faydalanan bir mekanizmadır. Bu sistemde, en ucuz azaltım seçeneklerinin hayata geçirilmesi teşvik edilmekte ve azaltımın gerçekleştirilemediğı sektör ve üretim yöntemlerinde ise piyasadan tahsisat (emisyon izni) satın alımı yoluna gidilmekte; tahsisat fiyatları ise piyasa dinamikleri ile belirlenmektedir.

Coğrafi konumu itibarıyla iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı kırılgan ülkeler arasında yer alıyor olmamız nedeniyle iklim değişikliğine uyuma yönelik çalışmalarda da önemli mesafe kaydedilmiştir. Etki, kırılganlık ve risk değerlendirmeleri; bilgi sistemleri; ulusal ve yerel düzeyde hukuki ve siyasi araçlar; kapasite geliştirme; finansman; izleme ve uygulama gibi birçok eylem alanında çalışmalar sürdürülmektedir.

İklim değişikliği ile mücadele, tüm sektörlerde önemli bir dönüşümü ve beraberinde kapsamlı yatırımların gerçekleştirilmesini gerektirmektedir. Bu nedenle, finansman imkânlarına erişim ülkemizin iklim değişikliği ile mücadelede sağlayacağı katkı açısından kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda daha iddialı iklim eylemlerine yönelik yatırım fırsatlarını teşvik etmek, iklim finansmanı akışlarını harekete geçirmek ve etkin bir şekilde yönetmek için devam eden ulusal çabaları geliştirmeye gayret gösterilmektedir.

2021 yılında açıklanan ve ülkemizde yeşil finansmanın harekete geçirilmesi ve ilgili tüm politika alanlarında yeşil dönüşümün desteklenmesini hedefleyen Yeşil Mutabakat Eylem Planı kapsamında Başkanlığımızın koordinasyonunda, bir ekonomik faaliyetin sürdürülebilir olması için taşınması gereken nitelikleri belirleyen, ulusal taksonomi mevzuatı hazırlanmaktadır. Taksonomi, iklim ve çevre hedeflerini yatırım amaçlı belirli ekonomik faaliyetler için kriterlere çeviren bir sınıflandırma sistemidir. Taksonomi ile çevresel açıdan sürdürülebilir ekonomik faaliyetlerin listesi oluşturulmakta; böylece, şirketlere, yatırımcılara ve politikacılara, hangi ekonomik faaliyetlerin çevresel olarak sürdürülebilir olduğu belirtilmektedir. Taksonomi çalışması yatırımcılara güven veren, özel yatırımcıları yeşile boyamadan koruyan, şirketlerin ise yatırımlarını en çok ihtiyaç duyulan alanlara yönlendirmesine destek olan bir araç olması hedeflenmektedir.

Ülkemizde yeşil dönüşümü gerçekleştirebilmek için gerekli olan finansal kaynakların yeşil yatırımlar ile buluşmasını sağlamak, sera gazı emisyonlarının azaltımı ve iklim değişikliğinin etkilerine uyum konusunda yürütülen çabaları destekleyecektir. Hedeflenen bu dönüşümde finans sektörüne büyük rol düşmektedir. Finans sektörü, iklim değişikliği ve düşük karbon ekonomisine geçiş süreçlerinde doğrudan ve dolaylı olarak karşı karşıya olduğu riskler ve fırsatların yanı sıra düşük karbon ekonomisine geçiş sürecinde finansör olarak oynadığı yönlendirici ve teşvik edici rol dolayısıyla son derece kritik bir konumda bulunmaktadır.

ÜLKEMİZDE YÜRÜTÜLEN
TAKSONOMİ HAZIRLIK
FAALİYETLERİ

5. ÜLKEMİZDE YÜRÜTÜLEN TAKSONOMİ HAZIRLIK FAALİYETLERİ

11 Aralık 2019 tarihinde Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın açıklanması ile birlikte AB'de hayata geçirilmesi hedeflenen politika değişikliklerinin, sanayi, tarım, enerji ve ulaştırma politikaları üzerindeki etkilerinin bütünsel olarak ele alınması ve ülkemizin Gümrük Birliği ilişkisi dikkate alınarak, bu politikalarla uyumunu sağlayacak bir yol haritası oluşturulması ihtiyacı doğmuştur.

Yapılan çalışmalar ve toplantılar neticesinde, Türkiye'nin sürdürülebilir ve kaynak etkin bir ekonomiye geçişini kolaylaştırmak ve AB Yeşil Mutabakatı'na uyum sağlamak amacıyla Yeşil Mutabakat Eylem Planı yayınlanmıştır. Planda yer alan: (1) sınırda karbon düzenlemeleri, (2) yeşil ve döngüsel bir ekonomi, (3) yeşil finansman, (4) temiz, ekonomik ve güvenli enerji arzı, (5) sürdürülebilir tarım, (6) sürdürülebilir akıllı ulaşım, (7) iklim değişikliği ile mücadele, (8) diplomasi ve (9) Avrupa Yeşil Mutabakatı bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri başlıkları altında belirlenen hedeflere ulaşılması amacıyla çeşitli eylemlere yer verilmiştir. Bu çerçevede, Eylem Planı 9 ana başlık altında toplam 32 hedef ve 81 eylemi içermektedir.

Eylem planında yeşil finansman başlığı altında, AB'nin ve uluslararası kuruluşların taksonomi mevzuatı dikkate alınarak ülkemizde de yatırımların sürdürülebilirliğini belirlemeyi hedefleyen mevzuat hazırlığı sürecinin koordinatör kurumu olarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı belirlenmiştir.

5.1. Taksonomi İlişkin İş Birliği Süreçleri ve Projeler

5.1.1. “Türkiye’de Raporlama Kılavuzlarının Hazırlanması ve Yeşil Taksonominin Potansiyel Kullanıcılarının ve Faydalanıcıların Belirlenmesi” Projesi

Hazırlıkları 2022 yılında başlayan bu projeye, Türkiye'nin iklim hedefleri doğrultusunda kullanılacak Ulusal Taksonomi konusunda teknik kapasitenin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Proje faaliyetleri diğer ülkelerdeki başarılı taksonomi örneklerinin analizini yapmak, finansal sistemdeki taksonomi potansiyel kullanıcılarının yanı sıra ilgili her piyasada beklenen faydalarının analizini ve tanımlanmasını sağlamak, yeşil taksonomi kapsamında raporlama kılavuzları oluşturmak için bir öneri geliştirmek ve teknik uzman grubunun kurumsal yapılanmasına yönelik öneri geliştirmek olarak sıralanabilir. Proje, Fransız Kalkınma Ajansı'nın hibe desteğiyle finanse edilmektedir. Proje’de taksonomiye ilişkin küresel uygulamalar ve örneklerin analiz edilmesi; yeşil taksonominin potansiyel kullanıcılarının analizi ve tanımlanması; taksonomiye ilişkin raporlama ve açıklama standartlarının analizi ve çalıştayların düzenlenmesine ilişkin çeşitli bileşenler yer almaktadır.

Proje kapsamında yayımlanmakta olan raporlara Başkanlığımız web sitesinden erişim sağlanabilmektedir (<https://iklim.gov.tr/taksonomi-proje>).

Ayrıca Mayıs 2023'te Taksonomi Paydaş Çalıştayı düzenlenmiştir. Çalıştayla, Türk finans sisteminde yeşil taksonomiden faydalanacak finansal aktörler, taksonominin potansiyel kullanım alanları ve taksonominin etkin ve yaygın kullanımını teşvik edecek tamamlayıcı diğer düzenleyici politika girişimlerine dair paydaşlar ile istişarelerde bulunulmuştur. Paydaşlara göre, AB yeşil taksonomisi ile birlikte çalışabilirliğin kapsamının belirlenmesi, Türkiye'nin yeşil taksonomisi için kritik öneme sahip olacaktır. Ayrıca, küçük ve orta büyüklükte işletmelerin sürdürülebilirlik raporlama kapasitelerinin geliştirilmesi ve bu sayede yeşil finansa erişimlerinin kolaylaştırılması konusu da gündeme gelmiştir. Katılımcılar, Türkiye'nin iklim hedeflerine ulaşmak için uluslararası uzun vadeli sürdürülebilir finansmanı çekme ihtiyacını vurgulayarak, özellikle Avrupa sürdürülebilir finans piyasalarından gelen yatırım akışlarının önemine dikkat çekmişlerdir. Ayrıca yeşil taksonominin diğer gelecekte sürdürülebilirlik alanındaki diğer mevzuat hazırlıklarına rehberlik edebileceği ifade edilmiştir.

Bu projenin yanı sıra, başkanlık, diğer uluslararası finans kuruluşları ile taksonomi sürecine ilişkin çeşitli işbirliği hazırlıkları içerisinde.

5.1.2. Yeşil Sınıflandırma Bağlamında Türkiye'nin Politika ve Hukuk Öncelikleri

Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi ile işbirliği içerisinde gerçekleşen ve TUBITAK tarafından fonlanan “Yeşil Sınıflandırma Bağlamında Türkiye'nin Politika ve Hukuk Öncelikleri Projesi” AB yeşil sınıflandırması (taksonomisi) örneğinde Türk ulusal yeşil sınıflandırmasının kısa vadeli politika ve hukuk önceliklerinin belirlemesi amacını taşımaktadır. Projenin çıktılarının Türkiye’de yeşil sınıflandırma politika ve mevzuat oluşturma süreçlerine katkı sunması hedeflenmektedir. Ek olarak Ulusal Taksonomi Uzman Grubu oluşumundaki iyi uygulamalara dair dünya örneklerinin incelendiği bir bilgi notu hazırlanmış, İklim Başkanlığı’nın faydalanımına sunulmuştur. 2023 yılının Aralık ayında tamamlanacak projenin nihai raporu ve çıktılarının bir çalıştay ile paydaşlara sunulması planlanmaktadır.

5.2. Taksonomi Teknik Uzman Grubu

Ulusal taksonomi hazırlanmasına yönelik çalışmalar kapsamında, ülkemizde ulusal ve uluslararası alanda iklim ve diğer sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu ekonomik faaliyetlerin belirlenmesi, sürdürülebilir yatırımlara finansman akışının teşvik edilmesi ve piyasada sürdürülebilir aktivitelerle ilgili şeffaflığın sağlanması hedeflenmektedir. Bu kapsamda Ulusal Taksonomi Teknik Uzman Grubu ve ilgili yapıların oluşturulması ve çalışması usul ve esaslarına dair yönerge yayınlamıştır. Teknik Uzman Grubu Onay Komisyonu, Teknik Uzman Grubu ve Alt Çalışma Gruplarından oluşmaktadır. Onay Komisyonu ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının 12 üst düzey temsilcisinden oluşmaktadır. Teknik Uzman Grubu ise 26 kişiden oluşmaktadır. Ulusal Taksonomi Teknik Uzman Grubu tarafından belirlenecek Alt Çalışma Grupları marifetiyle iklim değişikliği ile mücadele kapsamında, sera gazı emisyonları azaltım ve iklim değişikliğine uyum yatırım alanlarına ve/veya ekonomik ve finansal faaliyetlerine ilişkin kriterler belirlenecektir. 25 Mayıs 2023'te ilki gerçekleştirilen Teknik Uzman Grubu toplantısında taksonominin temel unsurları ve amaçları ortaya konmuştur. Gerçekleştirilen ilk Teknik Uzman Grubu toplantısında:

- Taksonominin amaçları arasında, iklim değişikliği finansmanının harekete geçirilmesine katkıda bulunacağı, iklim değişikliği ile mücadele kapsamındaki yatırım alanlarına ve/veya faaliyetlerine ilişkin ilkeler ve kriterler belirleneceği ve ekonomik ve finansal faaliyetlere rehberlik eden sınıflandırma sistemlerinin kurulması
- Geliştirilecek ulusal taksonominin, lkemizin önceliklerini gözetirken aynı zamanda Yeşil Mutabakat sürecine uyum da dikkate alındığında AB taksonomisiyle beraber çalışabilecek bir yapıda tasarlanması
- Taksonominin ekonomik faaliyetler üzerinden teknik tarama kriterleri belirlemesi
- Taksonomiye uyumlu faaliyetlerin aşağıdaki prensipleri dikkate almasının önemli olduğu
- Taksonominin öncelikle iklim değişikliğine sebep olan sera gazı emisyonlarının azaltımı ve iklim değişikliğine uyum konularına odaklanması
- İlerleyen süreçte sektör bazlı Alt alışma Gruplarının kurulması ve çalışmaların yürütülmesi
- Söz konusu alt çalışma gruplarında gerektiğinde sektör uzmanı kişilerin görüşüne başvurulması

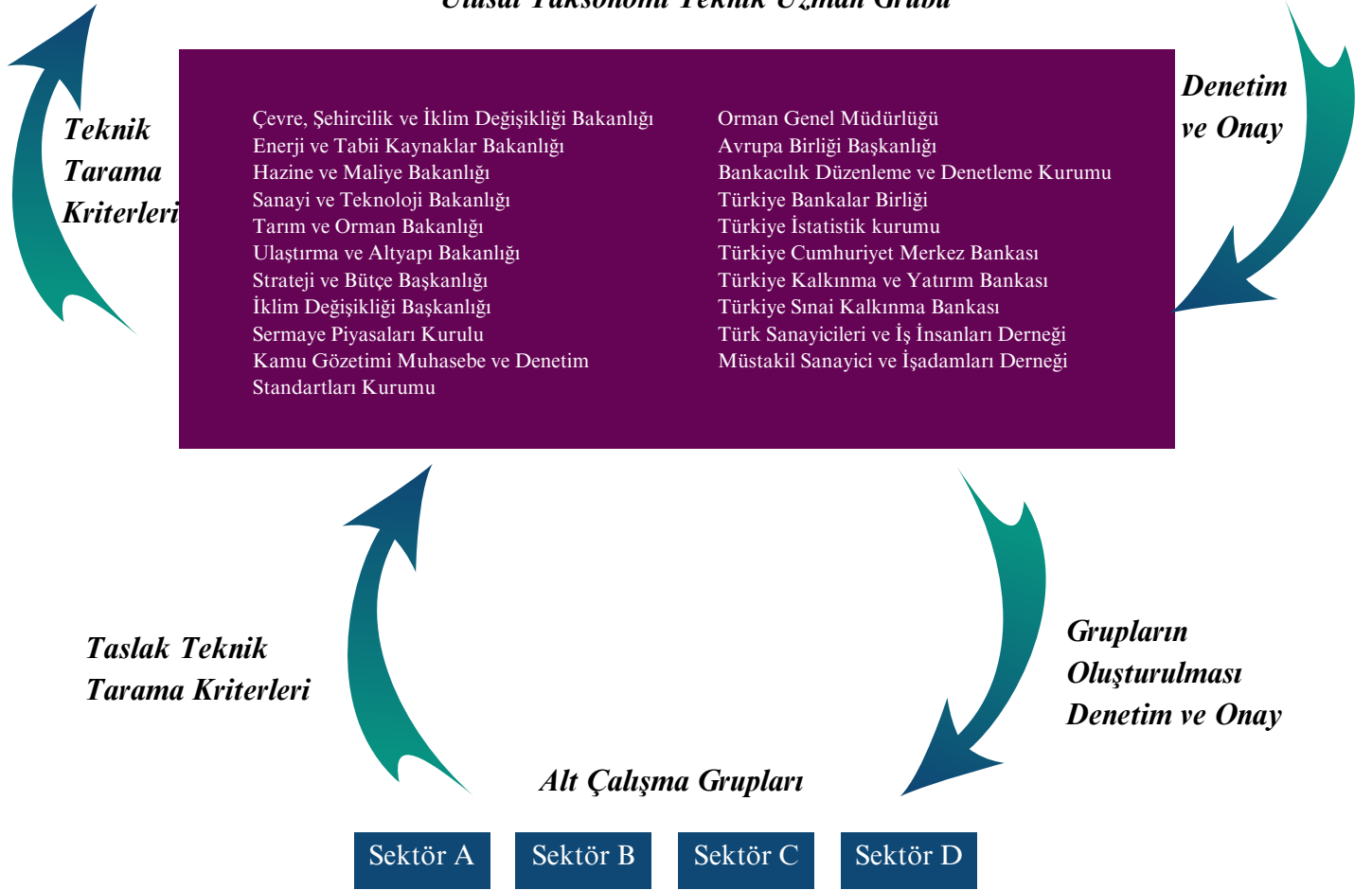
görüşleri ifade edilmiştir.

Taksonomi Teknik Uzman Grubu, Onay Komisyonu ve Alt Çalışma Gruplarını gösteren şema Şekil 5'te verilmektedir.

Onay Komisyonu

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı	Strateji ve Bütçe Başkanlığı
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	İklim Değişikliği Başkanlığı
Hazine ve Maliye Bakanlığı	Avrupa Birliği Başkanlığı
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Sermaye Piyasası Kurulu
Tarım ve Orman Bakanlığı	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

Ulusal Taksonomi Teknik Uzman Grubu

Şekil 5: Taksonomi Teknik Uzman Grubu, Onay Komisyonu ve Alt Çalışma Gruplarını gösteren şema

5.2. Taksonomi Teknik Uzman Grubu

Başkanlığımızın çalışmaları ve paydaşlar ile gerçekleştirilen temaslar neticesinde ülkemizin taksonomi çalışmaları için aşağıda Tablo 1’de verilen yol haritası hazırlanmıştır.

Tablo 1: Taksonomi konusunda planlanan çalışmalar ve yol haritası

Yürütülen Taksonomi Çalışmaları	Zaman Çizelgesi												
	2023 4. Ç	2024 1. Ç	2024 2. Ç	2024 3. Ç	2024 4. Ç	2025 1. Ç	2025 2. Ç	2025 3. Ç	2025 4. Ç	2026 1. Ç	2026 2. Ç	2026 3. Ç	2026 4. Ç
Taksonomi Çerçeve Mevzuatının oluşturulması													
Taksonomi Teknik Uzman Grubu tarafından iklim değişikliğine ilişkin Alt Grupların kurularak teknik tarama kriterlerinin belirlenmesi													
İklim Değişikliğine (uyum ve azaltım) ilişkin taksonomi mevzuatının tamamlanması													
Diğer 4 alana ilişkin Alt Grupların kurulması ve teknik tarama kriterlerinin belirlenmesi													
Taksonomi teknik tarama kriterlerinin 6 alan için tanımlanması													